

Юрчук Х.Г., студентка бакалаврату
Національний університет «Львівська політехніка»

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Анотація. Досліджено суть та особливості поняття туристично-рекреаційного потенціалу, його стан та перспективи розвитку у Львівській області.

Ключові слова: туристично-рекреаційний потенціал, сталий розвиток, соціально-орієнтована економіка.

Проблема дослідження та її актуальність. Нині, в умовах становлення соціально-орієнтованої економіки в Україні, зростає увага як суспільства, так і держави до факторів, котрі сприяють сталому розвитку країни та її окремих територій. Одним із таких критеріїв сталого розвитку економіки, безумовно, є туристично-рекреаційний потенціал. Адже саме цей критерій є одним із пріоритетів у процесі розвитку і зростання національної економіки в умовах сьогодення. До слова зауважимо, що Україна володіє численними природно-історичними факторами, які вже самі по собі створюють передумови для розвитку туризму (клімат, різноманітність ландшафтів, зручне розташування тощо). Однак проблема полягає в ефективності практичного використання туристичного потенціалу українських територій, зокрема, Львівської області, та, відповідно, розвитку туристичної індустрії України загалом.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи дослідження. Йдеться про методи аналізу, систематизації тощо. Теоретичні загальнонаукові методи узагальнення та абстрагування дозволили з'ясувати суть поняття «туристично-рекреаційний потенціал». Метод дедукції застосовано для виокремлення визначальних чинників туристично-рекреаційного потенціалу, виокремлення унікальних ознак туристичного потенціалу Львівської області тощо.

Вихідні дані. Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали періодичних видань, а також статистична інформація.

Результати дослідження. Проблема туристично-рекреаційного потенціалу України загалом та Львівської області зокрема вже тривалий час викликає зацікавлення значної когорти вітчизняних та іноземних науковців, серед яких слід виокремити Арсеньєву Е.І., Бутко М.П., Гудзь П.В., Гуляєву В.Г., Дунця О.М., Дутчак С.В., Кускова О.С., Руденко О.П., Святохо Н.В. тощо.

Туристичні регіони: розвиток, інституційне середовище та розумне локальне управління

Узагальнивши досвід науковців з даної проблеми, вважаємо за необхідне зосередитися на розкритті змісту поняття «туристично-рекреаційний потенціал» та його характеристиці як фактора сталого розвитку. Серед низки визначень терміну «туристично-рекреаційний потенціал» вважаємо за доцільне звернути увагу на наступні. Так, на думку Н.В. Святохо, туристично-рекреаційний потенціал є «сукупністю чотирьох пов'язаних між собою основних складових, а саме: природо-ресурсної, історико-культурної, соціальної й економічної» [1, с. 32]. Дослідник Н.В. Шабалін наголошує, що туристично-рекреаційний потенціал – це сукупність туристично-рекреаційних ресурсів, їх територіальних поєднань і умов, що сприяють задоволенню потреб населення в туристичній та рекреаційній діяльності [2, с. 395]. Вчена-дослідниця Т.В. Ніколаєнко під туристично-рекреаційним потенціалом території розуміє всю сукупність природних, культурно-історичних, економічних, соціальних, геополітичних та інших передумов для організації рекреаційної діяльності на певній території, таких, що унікальні або, принаймні, цікаві не тільки для місцевих жителів об'єкти [3].

На основі вищезазначеного та загалом аналізу інших досліджень можна стверджувати, що переважна більшість науковців під терміном «туристично-рекреаційний потенціал» розуміють сукупність пов'язаних між собою ресурсів, які є необхідною (базовою) вибіркою для втілення відповідних цілей економічного характеру.

Варто також зазначити, що управління туристично-рекреаційним потенціалом включає в себе такі категорії: економічні фактори та умови (розвиток економічної бази, місцевої економіки, малого бізнесу, торгової інфраструктури, наявність товарних знаків, ціни на місцевому ринку, товарна спроможність), перевезення (доступність, якість автомобільних доріг, наявність водного транспорту, розвиток громадського транспорту, наявність місця для паркування, послуги таксі та прокату автомобілів), проживання (розвиток готельної інфраструктури, екологічна безпека, клімат, санітарія), безпека харчових продуктів (особиста безпека, розвиток медицини, розвиток санітарної інфраструктури); історія та культура (історичне значення та історично-культурний образ, архітектурна спадщина та її стан, місця паломництва та їх стан, екскурсійні послуги), дозвілля та розваги (розвиток розважальної інфраструктури, розвиток спортивної інфраструктури, театри, музеї, зона відпочинку, пейзажі) [8]. Управління кожним з наведених факторів вимагає організації національної підтримки, ефективного розподілу функцій між залученими суб'єктами, а в деяких випадках розробки та впровадження регіональних проєктів.

Отже, термін «туристично-рекреаційний потенціал» можна окреслити як сукупність органічно пов'язаних між собою природних та матеріальних засобів, які в процесі виробництва створюють (формують) певний продукт. За умови збільшення одного з ресурсів зростає потенціал загалом, за умови зменшення – навпаки.

Туристичні регіони: розвиток, інституційне середовище та розумне локальне управління

Зокрема, у процесі ефективного використання природних, культурно-історичних, розважальних, лікувально-оздоровчих об'єктів відбувається зростання фінансових потоків від наданих послуг, що, відповідно, підвищує туристично-ресурсний потенціал регіону.

Львівщина, безумовно, характеризується великою кількістю сприятливих передумов для розвитку туристичної індустрії. Насамперед йдеться про вигідне географічне розташування, різноманітний природно-ресурсний та історико-культурний потенціал, котрі визначають успіх сфери туризму в регіоні. Розглядаючи відкриті статистичні та інші джерела очевидно, що Львівщина виступає одним із найперспективніших туристичних регіонів, аналізуючи тенденції розвитку туристично-рекреаційної сфери країни. У Львівській області сконцентровано понад чотири тисячі історичних та культурних пам'яток, проте очевидно, що промоутером новачій туристичного розвитку на цій території, як і найбільшим туристичним об'єктом є сам обласний центр – місто Львів [4, с.96].

Сьогодні туристична діяльність включає підприємства сфери обслуговування, організації, метою яких є задоволення потреб споживачів пов'язаних зі сферою туризму тощо. Покращенню якості надання туристичних послуг традиційно сприяє зростаюча конкуренція, яка, відповідно, впливає на зростання їх якості, що, в свою чергу, призводить до ще більшого зростання попиту [7].

Слід наголосити, що на території Львівської області стрімко розвивається «сільський» або ж, як його називають, «зелений» туризм. Привабливою ознакою такого напряму туристичної діяльності є його відносно менша вартість порівняно з рештою видів туризму. Зокрема, на території Львівщини знаходиться численна кількість джерел з мінеральними водами, лісові та водні ресурси є також достатньо великими.

Львівщина традиційно займає провідне місце у сфері вітчизняного туризму, адже частка її природно-рекреаційного потенціалу на мапі України становить майже 7%. Зокрема у регіоні функціонують заклади та підприємства з рекреаційною інфраструктурою. Так, заклади відпочинку включають пансіонати, бази, установи кількаденного перебування тощо. В сфері санаторно-курортного обслуговування функціонує вісімдесят один санаторій та пансіонат [7]. Інфраструктура туристичного сектору включає: сто двадцять чотири санаторно-курортних заклади, п'ятсот садіб «зеленого» туризму, триста закладів проживання, двісті вісімдесят закладів харчування, дванадцять туристично-інформаційних центри, понад сто шістдесят два державних і громадських музеїв та галерей, десять театрів, інші туристичні й відпочинкові заклади, триста двадцять архітектурних пам'яток, тридцять сім природних комплексів. У Львівській області вісім організацій готують фахівців у туристичній сфері, працює три консульські установи, близько двадцяти туристичних громадських організацій. Усього чотириста організацій надають

Туристичні регіони: розвиток, інституційне середовище та розумне локальне управління

туристичні послуги. Обслуговування екскурсійних маршрутів здійснюють близько дев'ятиста кваліфікованих екскурсоводів та гідів-перекладачів [5].

Усім добре відома мінеральна вода, якою оздоровлюють організм в Моршині, Трускавці та Східниці – курортах, розташованих на території Львівської області. На Львівщині існують також родовища лікувальних грязей – Немирівське, Велико-Люблінське та Моршинське. Туризм, який має екологічне спрямування також поширений на Львівщині, оскільки природа території різноманітна та багата на рекреаційні об'єкти.

Варто згадати також про архітектурні пам'ятки різних часів, більшість з яких входять до спадщини ЮНЕСКО. На території Львівської області під охорону відведено близько чотирьох тисяч об'єктів різних періодів, більшість з яких, а саме дві тисячі п'ятсот розташовані в місті Львів.

Львівська область характеризується розвинутою інфраструктурою, осердям якої є місто Львів – головний культурний та транспортний центр. Розвиток інфраструктури Львівщини законодавчо регулюється низкою документів, серед яких слід виокремити «Стратегію розвитку Львівщини» та «Схему планування території Львівської області». Зазначимо, що, незважаючи на безперечно високий розвиток окремих компонентів інфраструктури області, загалом система потребує модернізації в напрямку світових стандартів. Йдеться, насамперед, про рекреаційну та транспортну системи, що певною мірою уповільнюють розвиток регіону. Саме ці сфери потребують залучення великих інвестицій, пошуку альтернативних джерел фінансування тощо. Окремі населені пункти області вже нині працюють над залученням інвестицій [7].

Зазначимо, що, окрім позитивних чинників у розвитку туризму, слід вдосконалювати систему загалом та мінімізувати негативні впливи. Серед переваг області можна перелічити: зручне розташування, сприятливий помірно-континентальний клімат, знаходиться на перетині транспортних шляхів, численні природні ресурси, наявність пам'яток культури та історії, організації з розвитку туристичної сфери, велика кількість санаторіїв та курортних комплексів, конкуренція в туристичній індустрії. Серед недоліків виділяють: недостатньо розвинену інфраструктуру, низький рівень інтересу керівних органів до розвитку туристичної індустрії, недостатнє фінансування сфери туризму, нераціональність використання наявних ресурсів, коливання в економіці, неефективне використання потенціалу, недостатній рівень обізнаності про туризм і незацікавленість населення, невідповідність інфраструктури міжнародним стандартам.

Насамкінець слід зауважити, що Львівська область володіє винятково високим потенціалом рекреаційних об'єктів. Проблема полягає в неефективному їх використанні та нераціональному розподілі коштів, призначених для розвитку туристичної індустрії.

Власна імплікація отриманих результатів дослідження. Автором досліджено стан та особливості туристичного потенціалу на прикладі Львівської області. З'ясовано, що для успішного розвитку сфери туризму необхідним є забезпечення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Наголошуємо, що регіональним органам управління, причетним до туризму, організаціям із розвитку молоді, бізнесу та іншим зацікавленим структурам слід сформувати узгоджену стратегію і політику максимального сприяння зростанню туристично-рекреаційного потенціалу області. Вважаємо, стратегія розвитку Львівщини повинна передбачати пріоритетність формування ефективної рекреаційної системи. Необхідно розробити та ввести в практику комплекс заходів, який дозволить сформувати високоефективний туристично-рекреаційний комплекс, що відповідатиме світовим стандартам та потребам міжнародного споживача.

Список літературних джерел:

1. Святохо Н.В. Концептуальные основы исследования туристского потенциала региона // Экономика и управление. – 2007. - №2. – С. 30-36.
2. Шабалина Н. В. Эволюция представлений о туристско-рекреационном потенциале как основе формирования и развития туристско-рекреационных систем / Н. В. Шабалина, В. С. Власов // Туризм и рекреация: фундаментальные и прикладные исследования : сб. трудов в межд. научн. конф. – М. : Советский спорт, 2008. – С. 391-399.
3. Николаенко Т. В. Рекреационная география / Т. В. Николаенко. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 288 с.
4. Рекреаційний потенціал Львівщини / Статистичний збірник - Львів: Головне управління статистики у Львівській обл., 2012. – 96 с.
5. Пандерецький О.В. Територіальна організація промислового туризму Карпатського суспільно-географічного району та основні напрямки її вдосконалення: Монографія/ За ред. Олійника Я.Б. – Івано-Франківськ, 2011. – 225 с.
6. Божук Т. І. Рекреаційно-туристичні дестинації: теорія, методологія, практика: автореф. дис. д-ра геогр. наук: 11.00.11 / Т. І. Божук ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2014.
7. Николин Р.Р., Миронов Ю.Б. Туристично-рекреаційний потенціал Львівської області та шляхи його підвищення // Студентський науковий вісник «Керівник.ІНФО». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kerivnyk.info/2016/12/nykolyn.html>.
8. Hodachek, V. M., & Shamakhov, V. A. (2017). The tourist and recreation potential of historical cities in North-West Russia. Baltic Region, 9(4), pp. 113-125.

Науковий керівник: **Уголькова О. З.**, к.е.н.

Національний університет «Львівська політехніка»